

Secțiunea I

SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROBLEMELE PREDĂRII DISCIPLINELOR DE CONTABILITATE ÎN CONTEXTUL NOILOR SNC

SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI POSIBILITĂȚI DE MODERNIZARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR CONTABIL

*Conf. univ. dr. Lilia Grigori,
șef-catedră „Contabilitate și audit”, ASEM*

This article analyses the current state of accounting education and training offered by the “Accounting and Audit” department. This analysis focuses on four basic questions: “What do we have?” “What do we want?”, “How do we use what we have to get what we want?” and “What will happen when we get what we want?”. The main purpose of this analysis is to improve the quality and efficiency of accounting training books and education.

Misiunea prioritară a politicii educației în orice instituție universitară este de a identifica oportunitățile de îmbunătățire a calității ei, de a promova procese eficiente în educație, de a ajuta la progresul acesteia.

Acest articol a fost scris cu scopul de a examina și a evalua tabloul actual al educației și formării profesionale în domeniul contabilității din cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei (ASEM) pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența educației și formării contabile. Ne vom referi atât la ciclul I Licență, cât și ciclul II Masterat.

În vederea cuantificării obiectivului am utilizat în calitate de sursă principală planurile de învățământ pentru ciclul I Licență, domeniul de formare profesională “Contabilitate”, specializarea „Contabilitate” și ciclul II Masterat, specializarea „Contabilitate și audit”. Aceste planuri sunt elaborate și gestionate de catedra „Contabilitate și audit”.

Astfel am formulat trei segmente distincte: „Ce avem?”; „Ce vrem?”, „Cum folosim ce avem pentru a obține ceea ce vrem?”. Sunt întrebări firești care preocupă cadrele didactice și la care încercăm să răspundem în această lucrare.

Ce avem?

Avem un proces de învățământ centrat pe student, bine organizat atât la nivel instituțional, cât și la nivel de catedră, care este în conformitate cu prevederile cadrului normativ național și corespunde cerințelor integrării europene. Administrația ASEM, șefii catedrelor sunt continuu preocupați de calitatea studiilor, depun eforturi enorme pentru adaptarea procesului de învățământ la schimbările rapide ale științei și cerințelor pieței.

La baza fiecărui proces de predare-învățare-evaluare stă un plan de învățământ.

Planul de învățământ pentru specializarea Contabilitate reprezintă un ansamblu de activități programate pentru instruire și evaluare, reunite într-o concepție unitară din punct de vedere al conținutului și al desfășurării lor în timp care are ca scop formarea de specialiști cu diplome recunoscute. Parcurgerea acestor programe se finalizează cu formarea unor competențe specifice contabilității: cunoștințe, abilități, atitudini și valori. Aceste competențe asigură participarea activă a „individului contabil” în viața socială și economică. Sau, cel puțin, aceasta ne dorim. Deci...

Ce vrem?

Procesul final de dotare a tinerilor specialiști contabili cu abilitățile specifice este în continuu proces de îmbunătățire. Acest aspect este dictat atât de procesele firești de schimbare în societate (ne referim și la schimbări intercomunitare, dar și la schimbări informaționale), cât și

de procesele de schimbare în domeniul contabilității. Punerea în aplicare pe plan local a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, elaborarea noilor Standarde Naționale de Contabilitate, modificările repetate al cadrului normativ, apariția unor noi tehnologii informaționale ne impune să fim într-o permanentă perfecționare a procesului de învățământ.

Din acest punct de vedere am formula câteva obiective pe care pretindem să le realizăm.

- Inserție mai bună a absolvenților în piața muncii;
- Recunoaștere internațională a studiilor contabile ASEM;
- Promovarea și asigurarea dezvoltării durabile a profesiei contabile;
- Facilitarea absolvenților de master în obținerea certificatului de auditor;
- Producerea de specialiști valoroși.

Am identificat ce avem, știm ce vrem.

Cum folosim ce avem pentru a obține ceea ce vrem?

Realizarea obiectivelor trasate este posibilă prin îmbunătățirea continuă a tuturor componentelor din procesul de învățământ. Avem în vedere îmbunătățirea calității planului de învățământ, curriculumului universitar; tehnologiilor didactice, evaluărilor, personalului didactic, managementului, cercetărilor, bazei tehnico-materiale. Ne vom referi în mod special la ajustările ce se impun în structura planului de învățământ și a curriculumului universitar.

Elaborarea unui plan de învățământ este o procedură complexă, definitivată de raportul dintre cunoștințele generale și cele de specialitate, de necesitatea recunoașterii studiilor la nivel internațional, dar și de aspecte de ordin psihologic ale studenților și ale cadrelor didactice.

Factorii care impun ajustarea planului de învățământ:

- Modificarea cadrului normativ național din domeniul contabilității;
- Inițierea procesului de acreditare ACCA a studiilor contabile de licență ale ASEM;
- Convergența cu Standardele Internaționale de Educație în Contabilitate (IES);
- Cerințele mediului de afaceri.

Astfel, din punctul nostru de vedere, ar fi binevenite aplicarea unor modificări în planul de învățământ al formării profesionale contabile. Pentru ciclul I Licență am generalizat propuneri de modificare a planului de învățământ care sunt expuse în tabelul 1.

Tabelul 1

**Extras din planul de învățământ la ciclul I Licență,
specializarea Contabilitate**

Actual		Propuneri	
Anul de studii	Disciplinele de specialitate	Anul de studii	Disciplinele de specialitate
1	2	3	4
Anul I	Bazele contabilității	Anul I	Bazele contabilității
	Contabilitate intermediară		Contabilitate financiară I conform SNC
Anul II	Contabilitatea financiară I	Anul II	Contabilitate financiară II conform SNC
	Bazele analizei economice		Contabilitate în instituții publice
	Contabilitatea în instituțiile publice		Contabilitate managerială
	Contabilitate financiară II		Control de gestiune și management al performanțelor
	Analiza rapoartelor financiare		Contabilitate bancară
	Contabilitate managerială		Analiza situațiilor financiare
Contabilitate bancară	Contabilitate financiară conform IFRS		

1	2	3	4
Anul III	Contabilitatea impozitelor	Anul III	Contabilitatea impozitelor
	Contabilitatea internațională		Contabilitate internațională
	Analiza gestionară		Contabilitate în comerț
	Contabilitatea în comerț		Management financiar
	Audit financiar		Audit financiar
	Practicum la contabilitatea financiară		Practicum la contabilitatea financiară
	Proiect		Proiect
	Tehnologii informaționale în contabilitate		Tehnologii informaționale în contabilitate
Audit intern/Control de gestiune	Audit intern/ Contabilitate consolidată		

Aceste propuneri sigur nu sunt definitive și produc unele neclarități:

- Structura planului de învățământ: optimă sau nu prea? (Cu ce discipline am putea îmbunătăți conținutul planului de învățământ? Din contul căror discipline am putea introduce noi?)
- Cât de relevantă este contabilitatea intermediară? Care sunt finalitățile după acest curs?
- Este oportun IFRS și/sau Contabilitate consolidată la anul I Licență? Ar fi necesar predarea disciplinei Contabilitate consolidată ca disciplină separată sau incorporată în disciplina contabilitate financiară conform IFRS?
- Contabilitate managerială, Control de gestiune și management al performanțelor – este corect să se regăsească ambele discipline la ciclul I?
- Este oportună susținerea proiectului la contabilitate în anul II de studii?
- În condițiile aplicării IFRS și a noilor SNC este oportun menținerea sau este necesară renunțarea la abordarea ramurală a disciplinelor de contabilitate?
- Cum gestionăm evidența și controlul lucrului individual în învățarea-predarea a disciplinei?

Modificarea planului de învățământ se impune și la ciclul II Masterat care pretinde să fie ajustat cu planul de învățământ al ciclului I Licență și necesită o analiză mai aprofundată după definitivarea planului de la ciclul I. Un lucru, însă, este cert – provocarea de menținere sau renunțare la abordarea ramurală a disciplinelor de contabilitate este eminentă. Ca exemplu, ne referim la oportunitatea schimbării disciplinelor „Contabilitatea în asigurări”, „Contabilitatea în transportul auto”, „Contabilitatea în construcții”, etc. cu eventualele discipline „Contabilitatea instituțiilor financiare”, „Politici și opțiuni contabile”, „Contabilitatea costurilor”, etc.

Dacă ne referim la curriculumul universitar al disciplinelor acesta trebuie să răspundă cerințelor contemporane ale învățământului universitar, fiind aliniat la standardele internaționale de pregătire a specialiștilor contabili. Un curriculum în aria educațională contabilă oferă răspunsuri la următoarele întrebări: Ce trebuie să fie predat/învățat? În ce pondere? În ce ordine? Concomitent cu ce elemente? În baza căror experiențe? În ce condiții? Prin ce activități? Cum se materializează în personalitatea și competența studentului? În abordarea curriculară trebuie să mutăm accentele de la „ce?” pe „în ce scop?” și „care sunt rezultatele?”.

În această ordine de idei suntem în postura de a clarifica unele aspecte ale construcțiilor curriculum-ilor disciplinare:

- Cum repartizăm subiectele pe următoarele discipline de studii: Contabilitate financiară I – Contabilitate financiară II; Contabilitate financiară – Contabilitate financiară aprofundată; Contabilitate managerială – Control de gestiune și management al performanței – Contabilitate managerială avansată;
- În cazul în care disciplina Contabilitate financiară conform IFRS se regăsește în planul de învățământ la ciclul I Licență necesită, oare, continuitatea acesteia la ciclul II Masterat?

- Care trebuie să fie structura și abordarea contabilității financiare aprofundată - bazată pe SNC sau IFRS, aprofundarea subiectelor de la ciclul I Licență sau abordarea de subiecte noi - reorganizare, lichidare, fuziune, etc.?
- Care trebuie să fie curriculumul disciplinei „Practicum la contabilitatea financiară”?

Nu putem să trecem cu vederea o componentă obligatorie a planului de studii și curriculumului universitar ce asigură consolidarea cunoștințelor teoretice și abilităților practice, contribuind la formarea unui specialist competitiv în domeniu – stagiile de practică.

În acest context am menționa următoarele dificultăți apărute după modificările recente ale cadrului normativ contabil. Ne referim la anul 2014, care este un an de tranziție de la vechile SNC la noile SNC. Astfel, entitățile au avut libertatea de a opta în anul curent pentru aplicarea în contabilitatea proprie fie a SNC vechi, fie a SNC noi. Or, ținând cont de faptul că în raportul de practică studenții vor utiliza datele contabile din 2013, atât practica de licență, cât și eventuala teză de licență se vor baza pe normele SNC vechi, iar inserția lor în piața muncii se va face în condițiile noilor SNC. În aceste condiții ne revine sarcina de a ne defini:

- Cum organizăm și cum evaluăm practica de licență pentru anul de studii 2013-2014?
- Cum urmează să ghidăm studenții în elaborarea tezelor de licență – în conformitate cu noile sau vechile SNC?
- Care răspunsuri în cadrul evaluărilor la examenele de licență vor fi considerate corecte? Cele bazate pe prevederile SNC vechi sau noi?
- Cum vom aborda prelegerile la orele de generalizare?

În aceste condiții este imperios necesar să evaluăm corect ceea ce avem și să definim bine ceea ce vrem.

Or, procesul de a obține ceea ce vrem utilizând ceea ce avem este unul continuu, care trebuie făcut an de an, zi de zi, oră de oră. Aceste obiective le putem obține doar prin eforturi conjugate ale tuturor cadrelor didactice, cu implicarea nemijlocită a studenților, cu o interacțiune continuă cu mediul de afaceri și autoritățile publice, și, nu în ultimul rând, printr-o implicare activă și directă în procesul de perfecționare a cadrului normativ.

Bibliografie:

1. Legea învățământului nr. 547 din 21.07. 1995/ <http://edu.md/ro/acte-normative-dispozitie>
2. Plan-cadru pentru studii superioare, aprobate prin ordinul Ministerul Educației nr. 455 din 03.06.2011/ <http://edu.md/ro/acte-normative-dispozitie>
3. Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.726 din 20.09.2010/ <http://edu.md/ro/acte-normative-dispozitie>
4. Standardele Internaționale de Raportare Financiară / <http://minfin.md>
5. Standardele Naționale de Contabilitate / <http://minfin.md>
6. Planurile de învățământ pentru specialitatea Contabilitate, ASEM
7. Curriculumul disciplinelor de contabilitate.